

ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์: ปัจจัยสำคัญในการจัดการอาชีวศึกษายุคประเทศไทย 4.0
Visionary Leadership: Important Factor in Vocational Management
Under Thailand 4.0

ธีรยุทธ รอดสูงเนิน*
 สุวรรณ นาควิบูลย์วงศ์*
 พัชรา วาณิชวาทิน*

บทคัดย่อ

บทความนี้นำเสนอแนวคิดภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ทางการจัดการอาชีวศึกษาที่สอดคล้องกับยุคประเทศไทย 4.0 เป็นการศึกษาถึงคุณลักษณะของผู้นำและการนำเสนอแนวคิดใหม่ของภาวะผู้นำทางอาชีวศึกษาที่เป็นปัจจัยสำคัญในการจัดการอาชีวศึกษายุคประเทศไทย 4.0 จนนำไปสู่ความเป็นผู้นำทางอาชีวศึกษามีอาชีพที่สามารถสร้างภาวะผู้นำในการนำตนเอง นำผู้อื่น และนำการทำงานเป็นการสร้างความสมดุลระหว่างความเป็นศาสตร์และศิลป์

ที่ผู้นำมีอยู่ในตัว เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีวิสัยทัศน์เพื่อพัฒนาสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายประเทศไทย 4.0 ซึ่งถือเป็นความท้าทายและเป็นเรื่องสำคัญสำหรับผู้บริหารอาชีวศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาการอาชีวศึกษาเพื่อพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในยุคประเทศไทย 4.0

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำ / ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ / การจัดการศึกษา / อาชีวศึกษา / ประเทศไทย 4.0

Abstract

This article presents the concept of the visionary leadership characteristic in vocational education management which in lien with the Thailand 4.0 policy. Study the characteristics of leadership and new concepts of visionary leadership to important factor in vocational management under Thailand 4.0 developing professional vocational leadership in order to lead oneself, others and working, this can balance

the sciences and arts approaches to reach organizational goals Thailand 4.0. This is the challenging and important issues for the vocational education administrators and the connected parties in developing the vocational education to cope with the changes under the Thailand 4.0.

Keywords: Leadership, Visionary Leadership, Educational Management, Vocational, Thailand 4.0

*อาจารย์ ภาควิชาอาชีวศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บทนำ

นโยบายการนำพาประเทศก้าวสู่โมเดลประเทศไทย 4.0 (Thailand 4.0) ที่ต้องการปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจ ไปสู่เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม (Valuebased economy) คือ เปลี่ยนจากการผลิตสินค้าโภคภัณฑ์ไปสู่สินค้านวัตกรรม เปลี่ยนจากการขับเคลื่อนประเทศด้วยภาคอุตสาหกรรมไปสู่การขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม เปลี่ยนจากการเน้นภาคการผลิตสินค้า ไปสู่การเน้นภาคบริการมากขึ้น เปลี่ยนจากการเกษตรแบบดั้งเดิมในปัจจุบัน ไปสู่การเกษตรสมัยใหม่ ที่เน้นการบริหารจัดการและเทคโนโลยี และเป็นเกษตรกรแบบเป็นผู้ประกอบการ เปลี่ยนจาก Traditional SMEs ที่มีอยู่ทั่วประเทศให้ความช่วยเหลืออยู่ตลอดเวลา ไปสู่การเป็น Smart enterprises และ Startup ที่มีศักยภาพสูง เปลี่ยนจาก Traditional services ซึ่งมีการสร้างมูลค่าค่อนข้างต่ำ ไปสู่ High value services และเปลี่ยนจากแรงงานทักษะต่ำ ไปสู่แรงงานที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และทักษะสูง การปรับโครงสร้างประเทศไทย 4.0 (พทุทธิ ศิริบรรณพิทักษ์, 2559) จึงถือเป็นเอกลักษณ์ในด้านต่างๆ ให้นานาอารยประเทศได้เห็นถึงการบริหารจัดการของผู้นำภายในประเทศโดยเฉพาะในด้านการบริหารจัดการการศึกษาให้คนในประเทศสามารถแข่งขันกับประเทศต่างๆ ได้ ผู้นำจึงต้องสร้างภาวะการเป็นผู้นำที่ไม่ได้แค่การเป็นผู้นำองค์กรภายในประเทศเท่านั้น แต่ต้องมีวิสัยทัศน์มองไกลไปถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับจากนานาประเทศ เพราะถ้าผู้นำขาดภาวะความเป็นผู้นำที่เหมาะสม แล้วโอกาสที่จะได้รับในการปรับโครงสร้างประเทศไทย อาจจะเสียโอกาสได้ จึงถือเป็นความสำคัญและความท้าทายของผู้นำในการสร้างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ให้เกิดขึ้นในยุคปัจจุบัน

เห็นได้ชัดเลยว่าปัจจุบันการศึกษาของคนไทยตกต่ำลงไปหลายเรื่องโดยเฉพาะความตระหนักในการแก้ไขปัญหาอาชีวศึกษาเพราะอาชีวศึกษาเป็นกระดูกสันหลังของภาคอุตสาหกรรมที่มีความต้องการกำลังคนด้านอาชีวะมากที่สุด ได้แก่ กำลังคนในระดับกลาง ทั้งสายพาณิชย เกษตร อุตสาหกรรม (สมบุรณ์ ศิริสรธริรัญ, 2559) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าอาชีวศึกษาสำคัญต่อเศรษฐกิจของสังคมซึ่งมีการเติบโตอย่างมาก อาชีวศึกษาเป็นส่วนหนึ่ง

ในการจัดการศึกษาเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ โดยการผลิตกำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานในภาคอุตสาหกรรม ที่ต้องการผู้ที่มีทักษะความสามารถที่ปฏิบัติงาน เป็นแรงงานระดับฝีมือ เทคนิค และระดับเทคโนโลยี ทั้งนี้ยังเกิดปัญหาการผลิตบุคลากรไม่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน แม้ว่าหน่วยงานต่างมีความพยายามพัฒนาและแก้ไขปัญหาดังกล่าว แต่ก็ยังไม่ประสบความสำเร็จมากนัก เนื่องจากแนวทางหลักของการพัฒนาบุคลากรในระดับนี้ยังคงมุ่งให้ความสำคัญกับมิติเชิงปริมาณมากกว่ามิติเชิงคุณภาพ และความสามารถในการตอบสนองความต้องการทางด้านกำลังแรงงานที่แท้จริงของประเทศ (ไพฑูรย์ สีนลารัตน์, 2559) สาเหตุสำคัญที่ทำให้ไม่ได้รับการบรรจุเข้าทำงานทั้งที่ความต้องการมีจำนวนมาก ส่วนใหญ่มาจากการขาดความรู้ ทักษะและความสามารถที่ตรงกับความต้องการของนายจ้าง และสถานประกอบการ ที่เกิดจากการจัดการเรียนการสอนที่ไม่ทันสมัย ไม่มีนวัตกรรม ไม่ใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยกับการทำงานในสถานประกอบการจริง ด้วยเหตุนี้ปัญหาการขาดแคลนแรงงานในระดับอาชีวศึกษาหรือแรงงานระดับปฏิบัติการจึงมิได้เป็นเพียงแค่ปัญหาในเชิงปริมาณเท่านั้น แต่ยังเป็นปัญหาในเชิงคุณภาพ และความสามารถในการตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานร่วมด้วย

หากภาครัฐและหน่วยงานอาชีวศึกษาที่เกี่ยวข้องยังไม่มีแนวทางที่มีประสิทธิภาพ ในการจัดการกับปัญหาดังกล่าว คาดว่าในอนาคตประเทศไทยจะยังคงต้องประสบกับปัญหาการขาดแคลนแรงงานระดับกลางอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในบางสาขาวิชาที่ขาดแคลน และหากอาชีวศึกษาไม่สามารถผลิตกำลังคนที่มีคุณภาพตอบสนองต่อตลาดแรงงานได้ ย่อมส่งผลต่อการเติบโตของภาคอุตสาหกรรมทั้งในด้านของการเกษตร อุตสาหกรรม และการพาณิชย์ (สมบุรณ์ ศิริสรธริรัญ, 2559) ทั้งนี้การจัดการอาชีวศึกษาจะประสบความสำเร็จย่อมเกิดจากปัจจัยหลายประการ ถ้าถามต่อไปว่า แล้วใครควรสนใจและใส่ใจ แนนอนทุกคนในสังคมต้องใส่ใจและสนใจทุกคน แต่กลุ่มผู้นำในทุกระดับควรจะต้องใส่ใจก่อน โดยเฉพาะผู้นำทางอาชีวศึกษา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรจะต้องใส่ใจและสนใจยกระดับคุณภาพอาชีวศึกษาไทยให้ตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงาน

การจัดการอาชีวศึกษายุค "ประเทศไทย 4.0"

การขับเคลื่อนตามยุทธศาสตร์ ประเทศไทย 4.0 ในช่วงที่มีวิกฤตเศรษฐกิจจะชะลอตัว สังคมไทยก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ จึงเป็นทั้งปัญหาและความท้าทายเราจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนให้เป็นศักยภาพและโอกาส เช่น ทำให้สังคมผู้สูงอายุเป็นสังคมที่มีพลัง ทำให้สินค้าภาคเกษตรด้านเกษตรเป็นอาหารสุขภาพหรือผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร ที่สำคัญคือมีการปฏิรูปเชิงปฏิบัติการ เช่น มีการปฏิรูปโครงสร้างเศรษฐกิจ มีการปฏิรูปการวิจัย และมีการปฏิรูปการจัดการอาชีวศึกษาไปพร้อมกัน

ประเทศไทย 4.0 หรือ Thailand 4.0 เป็นหนึ่งในนโยบายหลักของรัฐบาล ซึ่งเป็นการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจไทยสู่ยุค 4.0 หลายท่านอาจจะสงสัยว่า "Thailand 4.0" คืออะไร หรือ "ยุค 4.0" มีที่มาจากไหน "โลกยุค 4.0" ที่พูดกันคือ "4th Industrial revolution" หรือ "การปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่ 4" ในประวัติศาสตร์เศรษฐกิจโลกซึ่งเป็นปรากฏการณ์สำคัญที่กำลังเกิดขึ้นทั่วโลก และเริ่มเห็นผลกระทบที่ชัดเจนขึ้นเรื่อยๆ ในช่วงการปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่ 4 ที่ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีอย่างก้าวกระโดดจะเปลี่ยนวิถีชีวิต รูปแบบการทำงาน ระบบเศรษฐกิจ ตลอดจนความสัมพันธ์ของคนในสังคม ทิศทางการเปลี่ยนแปลงของบริบทโลกไปสู่ยุค 4.0 ที่เทคโนโลยีจะช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตและศักยภาพชีวิตรวมทั้งสร้างโอกาสใหม่ๆ นั้น จะเกิดขึ้นพร้อมกับโลกที่มีความผันผวนสูง มีความไม่แน่นอนสูง มีความซับซ้อนสูง และยากที่จะคาดเดา ลักษณะเช่นนี้เป็น "สภาวะของโลก" ทุกคนล้วนเป็น "เพื่อนร่วมเดินทาง" ที่ต้องเผชิญหน้ากับการเปลี่ยนแปลงนี้ไปพร้อมๆ กันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้พร้อมกับความท้าทายที่เป็นปัญหาเชิงโครงสร้างที่ต้องได้รับการแก้ไขเพื่อให้เท่าทัน ไม่ตกขบวนรถไฟ 4.0 และสามารถเดินทางไปถึงสถานีเป้าหมายได้อย่างมั่นใจด้วย

ท่ามกลางบริบทโลกที่กำลังเปลี่ยนผ่านไปสู่ยุค 4.0 ผวนกับสภาวะตลาดการเงินตลาดทุนโลกที่ผันผวนรวมทั้งมีเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิดหลายอย่างเกิดขึ้นทั้งในและต่างประเทศ ในปีที่ผ่านมาเศรษฐกิจไทยก็ยังสามารถเติบโตได้ต่อเนื่อง และคาดว่าในปีนี้จะสามารถเติบโตได้ในระดับที่ใกล้เคียงกัน สะท้อนว่าเศรษฐกิจไทยสามารถทนทานและรองรับความผันผวนได้ดีในระดับหนึ่ง ส่วนหนึ่ง

คงเป็นเพราะหลังวิกฤตต้มยำกุ้ง ปี 2540 ภาครัฐและภาคเอกชนดำเนินงานด้วยความระมัดระวัง ทำให้เสถียรภาพด้านเศรษฐกิจมหภาคของประเทศ ทั้งในมิติด้าน เงินเพื่อและด้านต่างประเทศ อยู่ในเกณฑ์ที่ดี อัตราการว่างงานต่ำระดับหนึ่งของภาครัฐยังอยู่ในเกณฑ์ที่บริหารจัดการได้ ลักษณะเหล่านี้เป็นกันชนสำคัญที่ช่วยประคับประคองเศรษฐกิจไทยในช่วงที่ผ่านมา

ในปัจจุบันยังมีปัญหาโครงสร้างอีกหลายเรื่องที่ต้องได้รับการแก้ไข ไม่ว่าจะเป็นปัญหาความเหลื่อมล้ำทั้งด้านรายได้และโอกาส ปัญหาคอร์รัปชัน ปัญหาการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ หรือปัญหาที่จะเป็นอุปสรรคต่อการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีซึ่งเป็นหัวใจสำคัญในการยกระดับศักยภาพเศรษฐกิจในยุค 4.0 โดยเฉพาะปัญหาคุณภาพของแรงงานไทยมีปัญหาลำดับนี้ (วิโรจน์ สันติประภาพ, 2560)

1. ในด้านแรงงานธุรกิจเผชิญปัญหาขาดแคลนแรงงานทั้งด้านปริมาณและทักษะความชำนาญที่ตรงกับความต้องการหรือที่เราเรียกว่า Skill mismatch กล่าวคือตลาดแรงงานต้องการแรงงานที่มีทักษะและประสบการณ์ด้านวิชาชีพหรือ Vocational skills หรืออาชีพะ แต่ผลผลิตแรงงานส่วนใหญ่จะเป็นบัณฑิตที่จบการศึกษาในระดับปริญญาในสาขาวิชาที่ไม่ตรงกับที่ตลาดต้องการ และที่สำคัญ คุณภาพก็ไม่ได้มาตรฐานที่ตลาดแรงงานคาดหวัง

2. แรงงานไทยขาดการพัฒนาตัวเองอย่างต่อเนื่องมีคนเคยกล่าวว่า "บัณฑิตไทยส่วนใหญ่มีความรู้มากที่สุดในวันที่จบการศึกษา" เพราะหลังจากนั้นความรู้จะลดน้อยถอยลงเป็นลำดับ เพราะคนไทยไม่ชอบที่จะติดตามความรู้หรือความก้าวหน้าของโลกเท่าไรนัก หรือขาดทักษะที่จะเรียนรู้ได้ด้วยตัวเอง ทั้งที่ "การเรียนรู้ตลอดชีวิต" หรือการยกระดับศักยภาพของตัวเองต่อเนื่องเป็นเงื่อนไขสำคัญที่จะช่วยให้เราประสบความสำเร็จในการทำงาน โดยเฉพาะในโลกยุค 4.0

ในส่วนของการอาชีวศึกษา จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเตรียมคนไทยให้สามารถรับมือกับความเปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็ว เพราะความเปลี่ยนแปลงจะเป็น "โลกปกติใหม่" หรือ New normal ของโลกยุค 4.0 ไม่ว่าจะเป็นทักษะด้านวิชาชีพ มีความสามารถด้านภาษา ความสามารถด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ การอ่านเขียน และการคิดวิเคราะห์อย่างมีตรรกะ เพื่อที่คนไทยจะอยู่ใน

ยุค 4.0 ได้อย่างเท่าทัน มีภูมิคุ้มกันและสามารถเป็นกำลังสำคัญของประเทศในยุคต่อไปด้วย

สำหรับยุคของโลก 4.0 ทักษะเหล่านั้นจะทำให้รับมือกับโลกยุค 4.0 ได้ การที่เราจะประสบความสำเร็จในอีก 10-15 ปีข้างหน้า คนไทยจะต้องปรับตัวและเพิ่มทักษะในเรื่องต่างๆ ดังนี้ (จำลอง นักพ่อน, 2553)

1. ทักษะในการเรียนรู้ด้วยตัวเอง ในยุคดิจิทัล การค้นหาและเรียนรู้จากข้อมูลรอบตัวเป็นเรื่องที่ทำได้ง่ายกว่าสมัยก่อนมาก เพราะเทคโนโลยีช่วยให้เข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้รวดเร็วและไร้พรมแดน แต่เทคโนโลยีก็ทำให้เกิด "ข่าวและข้อมูลที่เกินเท็จ" แพร่กระจายอย่างรวดเร็วเช่นกัน และสร้างความเข้าใจผิดในวงกว้างได้ง่าย ในโลกยุค 4.0 การเรียนรู้และการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล (Verify) และความสามารถในการแยกแยะว่าเป็นจริงหรือเท็จเป็นทักษะที่สำคัญ

2. คนไทยต้องมีทักษะด้านภาษาและการสื่อสาร สำหรับเข้าถึงข้อมูลข่าวสารไร้พรมแดน และเป็นการขยายมุมมองให้ก้าวทันต่อโลก และเพิ่มโอกาสในการทำงานให้หลากหลายมากขึ้น

3. คนไทยในยุค 4.0 จำเป็นต้องมี "ทัศนคติต่อการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง" ที่สำคัญคือ การรู้จักพอประมาณ รู้เหตุรู้ผล และวิธีสร้างภูมิคุ้มกันให้ตัวเอง ทัศนคติของการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องจะช่วยให้แก้ปัญหาและสร้างความสำเร็จได้ ไม่ว่าจะเป็นการรู้จักทำงานร่วมกับผู้อื่น รู้จักใช้ประโยชน์จากความแตกต่างและความหลากหลายทางความคิด รวมถึงการมีคุณธรรมที่จะช่วยสร้างความผาสุก ความร่มเย็นในชีวิต ในยุคที่เราต้องเผชิญกับความผันผวน ความไม่แน่นอน และสิ่งเร้าจากภายนอกที่เข้ามาถึงเราได้จากทุกทิศทาง

4. คนไทยต้องรู้จักการทำหน้าที่พลเมืองที่ดี ความรู้ต่างๆ จะด้อยค่าลงมากหากประชาชนไม่ได้ทำหน้าที่พลเมือง เราจำเป็นต้องตระหนักว่า เราเป็นเจ้าของประเทศคนหนึ่ง เราจึงมีหน้าที่ของการเป็นพลเมือง การ "นิ่งดูตาย" หรือคิดว่า "อะไรไม่ใช่" แล้วปล่อยไว้ปัญหาต่างๆ ใหญ่โตขึ้น สุดท้าย ปัญหาเหล่านั้นก็จะส่งผลกระทบถึงเราในท้ายที่สุด การทำหน้าที่พลเมืองอย่างหนึ่งก็คือ การพร้อมเข้าแก้ปัญหาตามศักยภาพและในทุกโอกาสที่มี ถ้าทุกคนคิดได้เช่นนี้พลังเล็กน้อยที่ทุกคนร่วมกันจะสะสมเป็นพลังที่ยิ่งใหญ่ได้

เทคโนโลยีและการสื่อสารในโลกยุค 4.0 จะช่วยให้เราทำหน้าที่พลเมืองได้ง่ายขึ้นและมีพลังมากขึ้นอย่างที่เราอาจจะคิดไม่ถึงอีกด้วย

การเปลี่ยนผ่านเข้าสู่โลกยุค 4.0 เป็นปรากฏการณ์สำคัญที่กำลังเกิดขึ้นทั่วโลก เราถอยกลับไม่ได้ การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศในทุกด้านให้พร้อมรับความท้าทายใหม่เป็นสิ่งที่สำคัญยิ่ง เราปฏิเสธไม่ได้ว่าทุกอวัยวะของระบบเศรษฐกิจไทยต้องเปลี่ยนแปลงปรับตัว เพื่อรองรับการเข้าสู่โลกยุค 4.0 ถ้าเราจะไม่ยังคงเป็นคนวัยกลางคนที่สุขภาพไม่แข็งแรง เรามีแต่จะยิ่งเหนื่อยขึ้นและอ่อนแรงมากขึ้น เมื่อเราต้องวิ่งบนสายพานที่เราวิ่งหมุนด้วยความเร็ว 4.0

บทบาทของผู้บริหารอาชีวศึกษายุคใหม่

การจัดการศึกษาที่จะขับเคลื่อนประเทศไทย 4.0 ได้จะต้องเป็น "การศึกษา 4.0" คือการจัดการศึกษาที่จะเสริมสร้างคุณภาพคนให้มีความสามารถในการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และการสร้างสรรค์นวัตกรรม ไม่ใช่การศึกษา 1.0 คือ การถ่ายทอดความรู้ (Dictation of knowledge) หรือการศึกษา 2.0 คือ การเรียนรู้ทางอิเล็กทรอนิกส์ (E-learning) และการศึกษา 3.0 คือ การสร้างความรู้ (Knowledge producing) การสอนให้นักเรียนนักศึกษา มีความสามารถในการคิดริเริ่มสร้างสรรค์และสร้างนวัตกรรมได้จึงเป็นเป้าหมายด้านผลลัพธ์และจุดหมายปลายทางที่สำคัญ ปัจจัยความสำเร็จประการหนึ่ง คือ ผู้บริหารอาชีวศึกษาที่มีภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ จะต้องมีความสามารถในการบริหารการจัดการอาชีวศึกษาให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถในการคิดสร้างสรรค์และสร้างนวัตกรรมต้นแบบ และสามารถนำไปจดสิทธิบัตรทรัพย์สินทางปัญญา

การจัดการอาชีวศึกษาที่จะเสริมสร้างพัฒนาประเทศสู่การศึกษา 4.0 นั้นต้องสามารถพัฒนาคนให้มีขีดความสามารถในการสร้างนวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อมนุษยชาติทั้งในด้านการยกระดับคุณภาพเศรษฐกิจและความเจริญของบ้านเมืองให้ชุมชน เมือง และประเทศมีนวัตกรรม การจัดการอาชีวศึกษาที่จะบรรลุผลดังกล่าวดังจะต้องเปลี่ยนกระบวนทัศน์และกรอบแนวคิดของผู้บริหารอาชีวศึกษาให้มีวิสัยทัศน์ มีความตระหนักและความสามารถในการเปลี่ยนสถานศึกษาแบบดั้งเดิมให้เป็นสถานศึกษาแบบ

นวัตกรรม ซึ่งจะต้องพลิกโฉมไปจากเดิมแบบหน้ามือเป็นหลังมือ โดยจะต้องมีนวัตกรรมอย่างน้อยใน 3 ด้านดังต่อไปนี้ (พทุทธิ คิริบรรณพิทักษ์, 2559)

1. นวัตกรรมหลักสูตร เช่น หลักสูตรการสร้างนวัตกรรม
2. นวัตกรรมการจัดการเรียนการสอน เช่น การเรียนการสอนร่วมสร้างนวัตกรรม
3. นวัตกรรมการวัดและประเมินผล เช่น การวัดและประเมินผลด้วยตนเองการสร้างนวัตกรรมและการจดสิทธิบัตรทรัพย์สินทางปัญญา

นอกจากนี้จะต้องมีนวัตกรรมในด้านครู คณาจารย์ และผู้บริหาร เช่น ครู คณาจารย์และผู้บริหารจะต้องมีภารกิจใหม่ในการเป็นผู้ส่งเสริมสนับสนุนการสร้างนวัตกรรมและสนับสนุนการวิจัยเพื่อสร้างนวัตกรรมซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายสำคัญของการจัดการอาชีวศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในการเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนใช้ชีวิตในศตวรรษที่ 21 นั้นถือว่าเป็นความท้าทายและเป็นเรื่องสำคัญสำหรับผู้บริหารอาชีวศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการอาชีวศึกษาที่ต้องมีความตื่นตัวและเตรียมพร้อมในการจัดการเรียนรู้เพื่อเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนได้มีทักษะสำหรับการออกไปดำรงชีวิตในโลกแห่งศตวรรษที่ 21 โดยทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ที่สำคัญดังนี้ (วิจารณ์ พานิช, 2555)

ทักษะการเรียนรู้ ในสังคมยุคปัจจุบันจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถและทักษะจำเป็น ควรมีการเรียนรู้จากการค้นคว้าเองของผู้เรียน (ประภาพรพรณ รักเลี้ยง, 2556) โดยครูทำหน้าที่ช่วยแนะ และช่วยออกแบบกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนแต่ละคนประเมินความก้าวหน้าของการเรียนรู้ของตนเองได้ และสอดแทรกทักษะเรื่องความรู้เกี่ยวกับโลก เศรษฐศาสตร์ การเงิน ธุรกิจ การเป็นผู้ประกอบการ การเป็นพลเมืองที่ดี ด้านสุขภาพ และสิ่งแวดล้อม

ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะด้านนี้จะเป็นตัวกำหนดความพร้อมของนักเรียนเข้าสู่โลกการทำงานที่มีความซับซ้อนมากขึ้นในปัจจุบัน เช่น ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การแก้ปัญหา การสื่อสาร และการร่วมมือ

ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยีเนื่องด้วยปัจจุบันมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านทางสื่อและ

เทคโนโลยีมากมาย ผู้เรียนจึงต้องมีความสามารถในการแสดงทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและปฏิบัติงานได้หลากหลาย โดยอาศัยความรู้ในหลายด้าน เช่น ด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี

ทักษะด้านชีวิตและอาชีพ ในการดำรงชีวิตและการทำงานในยุคปัจจุบันให้ประสบผลสำเร็จ ผู้เรียนจะต้องพัฒนาทักษะชีวิตที่สำคัญ เช่น ความยืดหยุ่นและการปรับตัว ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เป็นตัวของตัวเอง ทักษะสังคม หรือสังคมข้ามวัฒนธรรม การเป็นผู้สร้างหรือผู้ผลิต ความรับผิดชอบเชื่อถือได้ และภาวะผู้นำ

การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ต้องก้าวข้ามสาระวิชาไปสู่การเรียนรู้ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ซึ่งครูจะเป็นผู้สอนไม่ได้ แต่ต้องให้นักเรียนเป็นผู้เรียนรู้ด้วยตนเอง โดยครูจะออกแบบการเรียนรู้ (Stogdill M, 1974) ผักผ่นตนเองให้เป็นโค้ชและอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based-Learning : PBL) ของผู้เรียน (สุวรรณ นาควินุลย์วงศ์, 2558) โดยผู้บริหารอาชีวศึกษาจะเป็นผู้สนับสนุนให้ความช่วยเหลือครูในการจัดการเรียนการสอนให้ประสบผลสำเร็จด้วยการจัดงบประมาณ การวางแผน และอำนวยความสะดวกด้านนโยบายต่างๆ (วิโรจน์ สันติประภาพร, 2560) ดังนั้นผู้บริหารอาชีวศึกษาในศตวรรษที่ 21 นอกจากต้องมีภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์แล้วต้องมีคุณสมบัติการเป็นนักบริหารอาชีวศึกษาที่ดีมีคุณภาพ เพื่อส่งเสริมการศึกษาพัฒนาคนสู่การเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในศตวรรษที่ 21

ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ (Visionary Leadership)

จากนโยบายของรัฐบาลในการผลิตและพัฒนากำลังคนที่มีคุณภาพและสมรรถนะสูง เพื่อขับเคลื่อนประเทศไทย 4.0 การศึกษาด้านอาชีวศึกษาและเทคโนโลยีจึงนับว่ามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาประเทศ แต่ในอดีตที่ผ่านมาการพัฒนากำลังคนด้านอาชีวศึกษาของประเทศยังมีปัญหาหลายด้าน ได้แก่ การผลิตกำลังคนไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน กระแสปริญญานิยม ผู้เรียนอาชีวศึกษามีน้อย ก่อให้เกิดปัญหาการขาดแคลนกำลังแรงงานระดับกลางอย่างรุนแรงและต่อเนื่อง ปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งที่สถานศึกษาประสบความสำเร็จในการจัดการอาชีวศึกษา คือ ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของ

ผู้บริหารสถานศึกษา ที่สามารถมองภาพอนาคตของสถานศึกษาได้อย่างชัดเจน รวมทั้งกระตุ้นให้บุคลากรร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติงานไปสู่จุดหมายได้อย่างมีคุณภาพ ดังนั้นภาวะผู้นำวิสัยทัศน์นับว่ามีความสำคัญต่อสถานศึกษา เพราะสามารถสร้างภาพลักษณ์ในอนาคตได้อย่างชัดเจน โดยผู้บริหารสถานศึกษาจุดประกายความคิดสร้างสรรค์ และใช้พลังใจให้บุคลากรทำงานไปตามเป้าหมายที่วางไว้จนสำเร็จ

การบริหารอาชีวศึกษา เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้อง การวางแผนการจัดการสถานศึกษาสายอาชีพ ที่ผู้นำหรือผู้บริหารสถานศึกษาจะใช้บทบาท อำนาจ หน้าที่ ในการดำเนินการให้สถานศึกษาได้พัฒนาให้เกิดคุณภาพและมีมาตรฐาน ควบคุมการใช้ทรัพยากรในการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อให้บุคคลและสังคมมีความเจริญงอกงามโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึกฝน การอบรม การสืบสวนทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้ อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (วิจารณ์ พานิช, 2555) ดังนั้นภาวะผู้นำในการบริหารอาชีวศึกษาอย่างมืออาชีพจึงมีความสำคัญ เนื่องจากการเป็นผู้บริหารที่ดีในยุคปัจจุบันนี้ไม่ใช่เรื่องง่ายอีกต่อไป ผู้นำต้องเผชิญกับแรงกดดันและความเปลี่ยนแปลงต่างๆ อย่างมากมาย การไหลของข้อมูลข่าวสารมีมากขึ้นและกว้างไกลรวดเร็วยิ่งขึ้น การมีความคิดเห็นที่แตกต่างและขัดแย้งของคนในสถานศึกษาหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีมากขึ้น ปัจจัยเสี่ยงต่างๆ ในการบริหารงานทั้งความเสี่ยงในสถานศึกษา นอกสถานศึกษารวมถึงความเสี่ยงของสภาพภูมิอากาศมีมากขึ้น ทำให้ยากแก่การเล็งเห็นผลลัพธ์ในอนาคต ผู้นำหรือผู้บริหารจึงต้องมีความรู้ด้านเทคนิคการบริหาร มีทักษะและประสบการณ์ ในด้านการสื่อสารข้อมูลและสร้างปฏิสัมพันธ์กับบุคคลในระดับต่างๆ

ผู้นำต้องเป็นผู้นำมืออาชีพ ที่ต้องบริหารจัดการความสมดุลทั้งศาสตร์และศิลป์ เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีวิสัยทัศน์ มีความพร้อมในการเปลี่ยนองค์กรให้ตามทันสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว บทบาทและภาวะผู้นำที่ดีของสถานศึกษาจะนำพาสถานศึกษาสู่ความสำเร็จ ผู้นำควรเป็นตัวแทนในทุกสถานการณ์อย่างมืออาชีพ

เป็นนักเจรจาต่อรองอย่างมืออาชีพ เป็นนักพูดที่ดีมีความเป็นมืออาชีพ สามารถสร้างทีมงานและทำงานเป็นทีมได้อย่างมืออาชีพ รู้จักวิธีสอนงานที่ดี สามารถแก้ปัญหาของสถานศึกษาได้อย่างมืออาชีพ สามารถสร้างความน่าเชื่อถือไว้วางใจและเป็นที่ยอมรับของบุคลากรในสถานศึกษาและคนภายนอกสถานศึกษา มีเหตุมีผลและอุดมการณ์กว้างไกล มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ยุติธรรม มีหลักธรรมาภิบาล กล้าตัดสินใจ และแต่ละการตัดสินใจต้องมีความรอบรอบถูกต้องและทันเวลา ผู้นำหรือผู้บริหารจึงต้องมีศักยภาพในการใช้ภาวะผู้นำอย่างเหมาะสมในการสร้างความสัมพันธ์ที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษาร่วมกันกับบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา (สุรียา ทับทัน, 2557) ภาวะผู้นำจึงสามารถมองได้ 3 ด้าน ได้แก่ ภาวะผู้นำตน นำคน และนางาน กล่าวคือ ภาวะผู้นำตนต้องสร้างภาวะผู้นำให้เกิดขึ้นกับตนเอง พัฒนาตนเองให้มีความเป็นผู้นำก่อน ภาวะผู้นำคน คือ ผู้นำต้องสามารถใช้อิทธิพลที่มีครองใจคนในการทำงานเพื่อสร้างแรงจูงใจหรือกระตุ้นให้บุคลากรในสถานศึกษาทำงานเพื่อประโยชน์ส่วนรวมหรือเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา และภาวะผู้นำงาน คือ การที่ผู้นำมีความรู้ความสามารถในการจัดการงานได้อย่างดี สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นที่ยอมรับของบุคลากรในสถานศึกษา

จะเห็นได้ว่าภาวะผู้นำของผู้บริหารในการบริหารอาชีวศึกษานั้นมีความสำคัญจำเพาะเจาะจงต่อสถานศึกษาที่จะต้องพัฒนารอบด้าน รูปแบบภาวะผู้นำและคุณลักษณะของผู้นำจึงต้องมีความหลากหลาย เพื่อจะสามารถปรับตัวเข้ากับสภาวะการเปลี่ยนแปลงของสังคมในยุคปัจจุบัน ที่ระบบการศึกษาเป็นมากกว่าการสร้างคนเก่งอย่างเดียว ผู้นำที่ดีต้องมองกว้างและไกลถึงการสร้างคนให้มีคุณภาพทั้งด้านความรู้ ความดี รวมถึงการปฏิบัติอย่างสร้างสรรค์ในการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตหรือสังคมที่ยั่งยืนทั้งด้านนวัตกรรม เทคโนโลยี การคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ การประกอบอาชีพ และการติดต่อสื่อสาร ซึ่งสิ่งเหล่านี้ถือเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการอาชีวศึกษายุคประเทศไทย 4.0 ที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องคิดและสร้างให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน โดยใช้ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ในการผลักดันสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย ซึ่งภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์เป็นการใช้ภาวะ

ผู้นำรูปแบบใหม่ เน้นการพัฒนาคุณลักษณะและพฤติกรรมของผู้นำเพื่อนำสถานศึกษาสู่สถานศึกษาแห่งอนาคต (วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง, 2554)

คุณลักษณะของผู้นำเชิงวิสัยทัศน์

คุณลักษณะและพฤติกรรมของผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ประกอบด้วย การสร้างวิสัยทัศน์ การเผยแพร่วิสัยทัศน์ และการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ดังนี้ (James B, 2010)

5.1 การสร้างวิสัยทัศน์ (Formulating of vision)

การสร้างวิสัยทัศน์ คือ การสร้างความฝันที่เป็นจริงหรือการสร้างพิมพ์เขียวขององค์กรที่มีความเป็นเลิศในอนาคต เป็นการสร้างภาพในอนาคตที่ผู้บริหารปรารถนาให้องค์กรของตนเป็นเช่นนั้น ต้องมีการศึกษาองค์กรอย่างลึกซึ้ง มีการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างชัดเจนเกี่ยวกับจุดด้อย จุดเด่นของบุคลากร สถานที่ ทรัพยากร และเวลา วิสัยทัศน์ที่สร้างจำเป็นต้องมีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมวิธีการที่ดีในการสร้างวิสัยทัศน์ ก็คือการมีส่วนร่วม (Bernie T, 2009) ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรในสถานศึกษาต้องมีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา มีการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลสภาพภายในและภายนอกสถานศึกษา มีการกำหนดทิศทางและเป้าหมายการบริหารจัดการเพื่อสร้างอนาคตของสถานศึกษาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง เปิดโอกาสให้บุคลากรในสถานศึกษามีส่วนร่วมกำหนดเป้าหมายวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาเพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติร่วมกัน มองปัญหาที่เกิดขึ้นในสถานศึกษาเป็นสิ่งที่ท้าทายที่สามารถแก้ปัญหาได้ มีการค้นหาวิธีการแก้ปัญหาที่เคยเกิดขึ้นแล้ว ด้วยวิธีการใหม่ๆ มีความคิดสร้างสรรค์ และคิดนอกกรอบในการทำงาน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับบุคลากรในสถานศึกษา และสร้างบรรยากาศการทำงานที่สนับสนุนความคิดสร้างสรรค์

5.2 การเผยแพร่วิสัยทัศน์ (Articulating of vision)

การเผยแพร่วิสัยทัศน์ คือ การสื่อสารให้บุคลากรมีความเข้าใจวิสัยทัศน์ได้อย่างชัดเจน ยอมรับและเต็มใจที่จะปฏิบัติงานทั้งหลายเพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์นั้น โดยการใช้คำพูด สัญลักษณ์ การกระทำ การให้รางวัล ต้องสื่อสารให้ทุกคนทราบทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ทราบว่าเราคือใคร มีภารกิจอะไรและมีจุดหมายอย่างไร

รวมทั้งบอกถึงแผนการที่ได้กำหนดไว้ เพื่อเป็นการเชิญชวนให้บุคลากรเหล่านี้เข้ามามีส่วนร่วม ให้ความร่วมมือและช่วยเหลือให้เกิดความสำเร็จตามวิสัยทัศน์ การสื่อสารวิสัยทัศน์ให้บุคลากรขององค์กรรวมทั้งบุคคลภายนอก ได้เกิดความเข้าใจตรงกันในอนาคตที่จะเกิดการยอมรับการเปลี่ยนแปลงใหม่ที่จะเกิดขึ้น การเลือกใช้วิธีการสื่อสารจะต้องมีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ รวมถึงความสามารถในการสร้างเครือข่ายการสื่อสารกับบุคลากรทั้งภายในและภายนอกองค์กรให้เกิดการยอมรับวิสัยทัศน์ขององค์กรผู้บริหารอาชีวศึกษาต้องรู้จักโน้มน้าว และจูงใจให้บุคลากรยึดมั่นและร่วมสานฝันต่อวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา ถ่ายทอดวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาไปสู่ผู้ปฏิบัติ แสดงความเชื่อมั่นว่าสามารถดำเนินงานได้ตามวิสัยทัศน์และเป้าหมายของสถานศึกษา แสดงพฤติกรรมในทัศนคติที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ สื่อสารให้บุคลากรในสถานศึกษา เข้าใจและมองเห็นคุณค่าในวิสัยทัศน์ สถานศึกษา สื่อสารให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเห็นคุณค่าและให้ความสำคัญกับวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา สื่อสารวิสัยทัศน์ได้อย่างชัดเจน กระตุ้นให้บุคลากรในสถานศึกษา สื่อสารลักษณะสองทิศทาง มีการจัดระบบการสื่อสารเพื่อให้บุคลากรในสถานศึกษาทราบและเกิดการยอมรับในวิสัยทัศน์

5.3 การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ (Implementing of vision)

การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ หรือการนำวิสัยทัศน์ไปปฏิบัติเป็นการนำวิสัยทัศน์ที่สร้างขึ้นไปสู่การปฏิบัติจริง โดยความร่วมมือ ท่วมเทกำลังกาย ความคิด และความพยายามของบุคลากรในองค์กรเพื่อให้วิสัยทัศน์ที่สร้างขึ้นนั้นดำเนินไปเป็นผลสำเร็จ นั่นคือเป็นการรวมพลังเพื่อบรรลุสภาพการณ์ในอนาคตที่ปรารถนา ซึ่งเป็นการปรับปรุงองค์กรให้ดีขึ้น หรือให้มีความเป็นเลิศ วิสัยทัศน์ที่ดีซึ่งนำเสนอภาพในอนาคต การสร้างวิสัยทัศน์และสามารถบริหารจัดการให้เกิดความเปลี่ยนแปลงตามวิสัยทัศน์นั้นได้ย่อมแสดงถึงสมรรถนะขององค์กรซึ่งจะสร้างให้เกิดความได้เปรียบในการแข่งขัน ดังนั้นผู้บริหารอาชีวศึกษานอกจากจะต้องมีความสามารถในการสร้างวิสัยทัศน์และเผยแพร่วิสัยทัศน์แล้วทักษะที่ต้องมีเช่นเดียวกัน คือ การกำหนดกลยุทธ์ นโยบายและโครงการที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ ส่วนผู้บริหารระดับกลางจะต้องสามารถแปลงวิสัยทัศน์ลงสู่แผนระยะกลาง (3-5 ปี) และแผนกลยุทธ์

ระยะสั้นได้ (1-2 ปี) รวมทั้งผู้บริหารระดับล่างต้องสามารถปฏิบัติตามแผนได้ทันที (1 สัปดาห์-1 ปี) ตามกรอบของระยะเวลาและการปฏิบัติการเปลี่ยนแปลงตามที่กำหนดไว้ ผู้บริหารอาชีวศึกษาต้องมีการเชื่อมโยงวิสัยทัศน์ไปสู่ นโยบาย เป้าหมาย แผนงาน โครงการของสถานศึกษา สนับสนุน บุคลากรในการทำงานเป็นทีม ส่งเสริมสนับสนุน ใ้บุคลากรได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์สร้าง แรงจูงใจให้สอดคล้องความต้องการของบุคลากรได้อย่างถูกต้องเหมาะสม สร้างบรรยากาศให้เกิดการแลกเปลี่ยน เรียนรู้การทำงานเป็นทีม ส่งเสริม/สนับสนุนบุคลากรได้ใช้ ศักยภาพในการทำงานอย่างเต็มความสามารถ โดยมุ่งเน้น การกระจายและเพิ่มอำนาจแก่บุคลากร มีการใช้แรงจูงใจ เพื่อกระตุ้นให้บุคลากรใช้พลังที่มีอยู่ในตนเองในการทำงานอย่างเต็มความสามารถ มีการกระจายวิสัยทัศน์ให้ บุคลากรนำไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีระบบให้ บุคลากรได้ใช้ศักยภาพในการทำงานอย่างเต็มที่ภายใต้ การกระจายอำนาจและการบริหารแบบมีส่วนร่วม

บทสรุป

ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์มีความสำคัญในการบริหาร

อาชีวศึกษายุคประเทศไทย 4.0 การบริหารอาชีวศึกษา ที่จะบรรลุผลได้จะต้องแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติ โดย ผู้บริหารอาชีวศึกษาจะต้องกำหนดทิศทางและเป้าหมาย การบริหารจัดการเพื่อสร้างอนาคตของสถานศึกษาให้ ทนต่อการเปลี่ยนแปลง กำหนดเป้าหมายของสถานศึกษา เพื่อเป็นแนวทาง มีการเชื่อมโยงวิสัยทัศน์ไปสู่แผนงาน โครงการของสถานศึกษา ที่เน้นนวัตกรรม เช่น นวัตกรรม หลักสูตร นวัตกรรมจัดการเรียนการสอน นวัตกรรม การวัดและประเมินผล การสร้างนวัตกรรมและการจด ลิขสิทธิ์ทรัพย์สินทางปัญญา ผู้ส่งเสริมสนับสนุนการ สร้างนวัตกรรมและสนับสนุนการวิจัยเพื่อสร้างนวัตกรรม ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายสำคัญของการจัดการอาชีวศึกษาในยุค ประเทศไทย 4.0 ถือว่าเป็นความท้าทายและเป็นเรื่องสำคัญ สำหรับผู้บริหารอาชีวศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการ พัฒนาการอาชีวศึกษา ผู้บริหารอาชีวศึกษาและบุคลากร จึงต้องมีความตื่นตัวและเตรียมพร้อมในการจัดการเรียนรู้ เพื่อเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนได้มีทักษะสำหรับการ ออกไปดำรงชีวิตในโลกแห่งศตวรรษที่ 21 ซึ่งบทความ เรื่องนี้จะเน้นชี้ทิศทางไปสู่การต่อยอดทางวิชาการและทาง การวิจัยต่อไปได้

เอกสารอ้างอิง

- จำลอง นักพ่อน. (2553). เส้นทางการบริหารการศึกษาฝีมืออาชีพ. วารสารสถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา. 51(3), 3-4.
- ประภาพรณ รักเลี้ยง. (2556). หลักทฤษฎีและการปฏิบัติการบริหารการศึกษา. พิษณุโลก, มหาวิทยาลัยพิษณุโลก.
- พฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์. (2559). การบริหารการศึกษาเพื่อนำพาประเทศก้าวสู่ประเทศไทย 4.0. วารสารการบริหาร การศึกษา. 1(1), 23-27.
- ไพฑูรย์ สีนลรัตน์. (2559). สาขาวิชาบริหารการศึกษาศาสตร์เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาไทย. วารสารการบริหารการศึกษา. 1(1), 1-22.
- วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง. (2554). ทักษะแห่งอนาคตใหม่: การศึกษาเพื่อศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ, โอเพ่นเวิลด์ส.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ, มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- วิโร ไสันติประภาพ. (2560). ปรับโครงสร้างเศรษฐกิจไทยสู่ยุค 4.0. กรุงเทพฯ, ไทยพับลิก้า.
- สมบุญณ์ ศิริสรวิทย์. (2559). ภาวะผู้นำของนักบริหารการศึกษามืออาชีพในศตวรรษที่ 21. วารสารการบริหาร การศึกษา. 1(1), 28-40.
- สุรียา ทับทัน. (2559). การรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ. วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม, 13(2), 1-6.

สุวรรณ นาควิบูลย์วงศ์. (2558). *ภาวะผู้นำทางอาชีวศึกษา*. กรุงเทพฯ , ภาควิชาอาชีวศึกษา
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

Bernie T. (2009). *21st Century skills : Learning for life in our time*. San Francisco : Jossey – bass.

James B. (2010). *21st Century skills : Rethinking how students learn*. New York, The free Press.

Stogdill M. (1974). *Handbook of leadership : A survey of theory and research*. NewYork,
The Free Press.

